

		Methodiekb beschrijving 'Ouders door 1 deur, samen of apart' STARTVERSIE	
PV	DIR	IKZ: Q/PRO	Datum: 4/01/2021

ouders door 1 deur **samen of apart**

Een ondersteunend ouderschapstraject voor contextbegeleiding

Met ouders en een ouderschapstrajectbemiddelaar aan het werk

Inhoud

1	Inleiding	2
2	Doelgroep en doelstelling	2
3	De theoretische basis van dit "ouderschapstraject, ouders door één deur".	2
3.1	De oplossingsgerichte benadering.....	2
3.2	De systeemtheorie	4
3.3	De communicatietheorie	4
3.4	Bemiddelings- en onderhandelings technieken	5
4	De basisattitude van de ouderschapstrajectbegeleider	5
5	Het ouderschapstraject kent een duidelijk gefaseerd begeleidingsverloop.	6
5.1	De intakefase (ouderschapstraject protocol)	7
5.1.1	Toelichting van het aanbod: tips	7
5.1.2	Afstemming vraag – aanbod.....	8
5.2	Stappen	8
5.2.1	Stap 1: Zicht verwerven op de punten van onderhandeling	8
5.2.2	Stap 2: Bespreken van de zorgen en de bekommernissen.....	9
5.2.3	Stap 3: Mogelijkheden en oplossingen exploreren	9
5.2.4	Stap 4: Oplossingswegen aan de bekommernissen linken.....	10
5.2.5	Stap 5: Een akkoord bereiken over de oplossingen.....	10
5.2.6	Stap 6: Follow-up.....	11
6	Besluit.....	11

1 Inleiding

De contextbegeleiding (CB), zoals aangeboden in 'De Cocon' richt zich op vlak van opvoeding, veiligheid, welbevinden en zorg naar de kinderen. Daarnaast zien we geregeld dat contextbegeleiders heel wat energie steken om aan de slag te gaan met conflictueuze situaties, ouders die niet meer door één deur kunnen en krijgen zij te maken met complexe vechtscheidingen. Jeugdrechters verwachten van de contextbegeleider dat ze pedagogisch aan de slag gaan bij beide ouders, hoewel het heel duidelijk is dat de hevige conflicten tussen de (ex)-partners zeer nefaste gevolgen kunnen hebben voor de ontwikkeling van de kinderen. We merken bovendien dat het uitermate moeilijk is om deze ouders te bereiken met het huidige aanbod van contextbegeleiding.

Met de methodiek “ouderschapstrajectbemiddeling” willen we geen nieuwe module aanbieden. Wel willen we een extra aanbod aanbieden in de lopende CB. Vooral die lopende CB waar we te maken hebben met relationele problemen of met (v)chtscheidingen die ervoor zorgen dat de contextbegeleiding dreigt vast te lopen of vastloopt. Via dit afzonderlijk traject kan een extra begeleider a.d.h.v. bemiddelingsgerichte methodieken de conflicten of de relationele problemen opnieuw hanteerbaar maken in functie van een goede opvoeding voor de kinderen. Het is de bedoeling om via de bemiddelingsgerichte technieken de ouderfiguren in hun conflict, de ruimte en de zuurstof te geven om hun ouderrol op te nemen, ook in geval van scheiding en te werken met de ondersteuning van de contextbegeleider aan de opvoedingsproblemen. Het “ouderschapstraject” kan de ouders responsabiliseren en hen verantwoordelijkheid laten opnemen voor de opvoeding van hun kinderen. Parallel met het “ouderschapstraject” loopt de contextbegeleiding verder met de contextbegeleider met als doel de focus op de opvoeding te blijven behouden.

Wanneer ouders teveel verweekeld geraken in onderling conflict of wanneer een echtscheiding verandert in een vechtscheiding dan komen er heel veel emoties los en dit met de nodige risico's voor de kinderen. Tijdens het ouderschapstraject is er aandacht voor de emoties die conflicten en spanningen met zich meebrengen. Tijdens het ouderschapstraject leren ouders / ex-partners (opnieuw) invulling te geven aan het ouderschap.

2 Doelgroep en doelstelling

Deze ondersteunende methodiek “ouderschapstraject” richt zich op ouders/opvoedingsfiguren die vast zitten in conflicten en waarbij de conflicten van dien aard zijn dat de impact op de opvoeding van de kinderen groot is en deze bovendien een negatieve invloed hebben op het leven en het welzijn van de betrokkenen. De impact is in die mate negatief dat het werk van de contextbegeleider samen met het gezin in gedrang komt.

Het gaat over die gezinnen die op de wachtlijst voor een contextbegeleiding staan en waarbij er door de aanmelder bij voorbaat aangegeven wordt dat de ouders zich in een conflictueuze relatie bevinden of waarbij de ouders verweekeld zijn in een (v)chtscheiding waarbij de opvoeding en bijgevolg de ontwikkeling van de kinderen in gedrang komt (zie indicatiestelling voor intensieve kortdurende begeleiding en langdurige thuisbegeleiding).

Het gaat over die gezinnen die reeds in begeleiding zijn en waarbij het werk van de contextbegeleider omwille van het hoge conflictgehalte in gedrang komt. Samenwerken met het gezin in functie van de opvoeding is nog nauwelijks of niet haalbaar omwille van de conflicten.

De doelstelling van deze ondersteunende module is dat de kinderen uit de strijd van de ouders/opvoedingsfiguren geraken en dat er nieuwe wegen worden gevonden om enerzijds met de conflicten en spanningen om te gaan en anderzijds de kinderen op te voeden en te laten ontwikkelen. Het doorbreken van negatieve patronen en het vinden van nieuwe mogelijkheden en/of oplossingen in functie van verandering is essentieel tijdens dit traject .

3 De theoretische basis van dit “ouderschapstraject, ouders door één deur”.

Aan de ondersteunende module liggen volgende theoretische modellen ten grondslag: de oplossingsgerichte benadering, de systeem- en communicatietheorie. Dezelfde theoretische kaders worden ingezet in de methodiek CB. De aanpak van deze module wordt in sterke mate door deze drie theoretische modellen benaderd. Ook de bemiddelings- en onderhandelings technieken van William Ury nemen we op in dit ouderschapstraject.

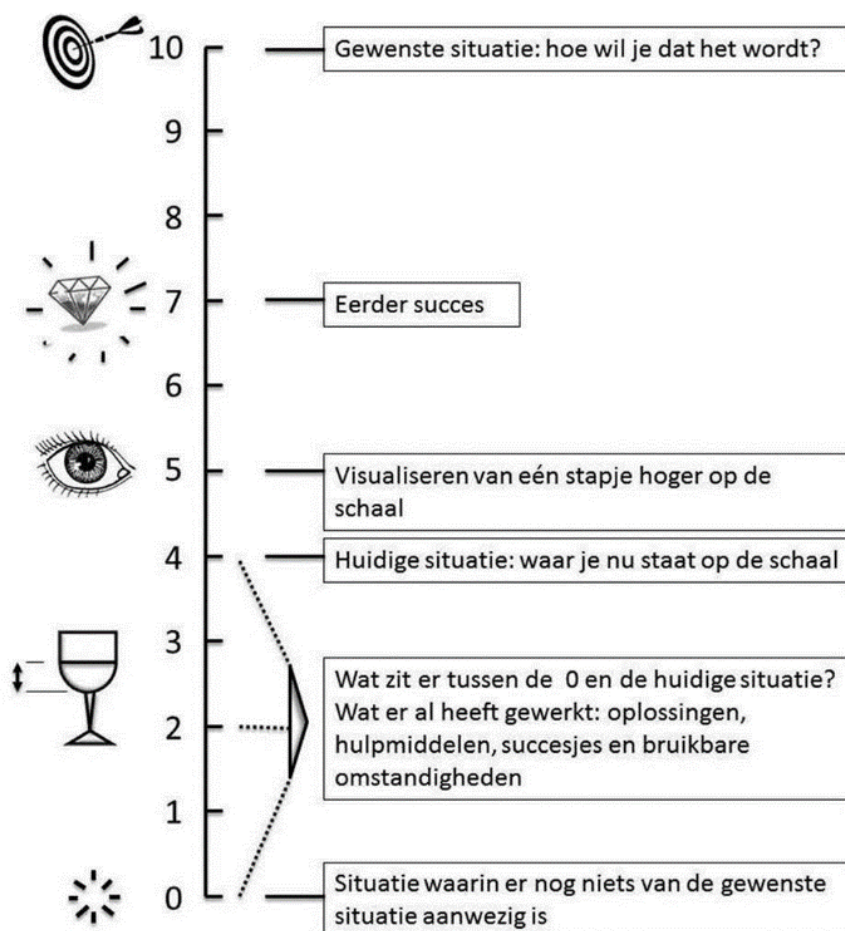
3.1 De oplossingsgerichte benadering

De kern van deze benadering gaat uit van de gewenste situatie, richt zich op bereikte successen en op de competenties waar ouders over beschikken. We gaan ervan uit dat het een illusie is dat je door veel te weten over

“het probleem”, “de oorzaak” en “de schuldige” je dichterbij de oplossing en bij de mogelijkheden komt. We staan stil bij de successen die je als ouder reeds hebt gerealiseerd. Voorbeeldvragen zijn: “Waar ben je goed in? Waar wordt je blij van? Wat helpt je en wat heeft je reeds geholpen in het verleden?” De oplossingsgerichte benadering is een manier van werken, een kijk, een visie die helpt om op een positieve en krachtige manier veranderingen bij ouders te realiseren.

Volgende uitgangspunten stellen we voorop in het oplossingsgericht werken:

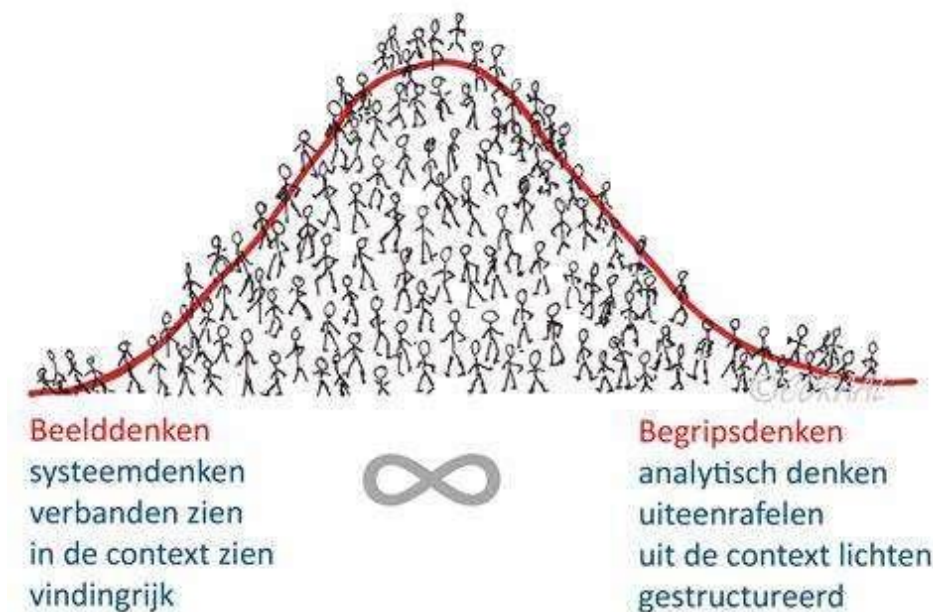
- Wat goed werkt houden we vast, wat niet werkt gooien we overboord.
- We gaan actief op zoek naar uitzonderingen. Zeker wanneer ouders aangeven dat “alles” slecht is. “Wanneer gaat er iets beter, hoe klein ook?”
- We gaan ervanuit, sowieso, dat mensen competente wezens zijn. Iedereen beschikt over kwaliteiten en mogelijkheden om stappen te zetten.
- We leggen de focus op de toekomst. Blijven praten over de “slechte” dingen uit het verleden zal het verleden niet veranderen. Naar de toekomst kijken betekent dat we niet de focus leggen op de “slechte” dingen er niet meer zijn. “Wat is er dan anders?”
- We gaan stap per stap aan de slag.
- De gesprekshouding bij oplossingsgericht werken is het samen ontdekken. Je bent samen op zoek. Niemand weet het beter en je hebt als ouderschapstrajectbegeleider (= ouderschapstraject bemiddelaar) zeker niet het laatste woord. Je luistert aandachtig, vat regelmatig samen en stuurt het gesprek met oplossingsgerichte vragen. Je kunt adviezen en tips geven, leg ze voor, maar leg ze niet op! Een belangrijk aspect bij oplossingsgericht werken is het geven van complimenten. Oprechte complimenten geven kracht en erkenning en stimuleren goed gedrag.

3.2 De systeemtheorie

Systeemdenken volgens Doede Keuning, Algemene systeemtheorie, systeembenadering en organisatie-theorie: "Is een wetenschappelijke benadering die tracht overzicht van het geheel te behouden, in plaats van zich te concentreren op afzonderlijke onderdelen zonder te overwegen welke rol deze delen in het groter geheel spelen. Men beschouwt het gedrag van een systeem (bijvoorbeeld een ecosysteem) niet als een simpele keten van oorzaak-gevolgrelaties, maar als het samenspel van met elkaar interagerende deelsystemen, waarbij terugkoppeling een belangrijke rol speelt. Systeemdenken vereist een holistische kijk op het te bestuderen systeem. Dit wil zeggen dat er niet alleen naar de afzonderlijke deelsystemen gekeken wordt, maar vooral ook naar de manier waarop zij wisselwerking vertonen en naar hun plaats in het geheel. "

Een persoon kan dus pas werkelijk begrepen worden in de context van zijn relaties. Personen zullen zich in verschillende contexten anders gedragen. Mensen zijn bv anders op het werk dan dat ze bv thuis zijn. Het komt erop neer dat mensen eigenlijk heel contextgevoelig zijn.

In de systeemdenken staat de wisselwerking tussen individu en omgeving centraal. Het gedrag van een individu is pas werkelijk te begrijpen in de context van zijn relaties.

3.3 De communicatietheorie

We baseren ons vnl. op de communicatietheorie van P. Watzlawick. Watzlawick stelt regels op die je dient te respecteren als voorwaarde dat onderlinge relaties "goed genoeg" verlopen.

Volgens deze theorie zijn er vijf regels (axioma's):

1. Je kan niet-niet beïnvloeden. Als mensen communiceren (en alle gedrag, ook niets doen, is communicatie) hebben ze een aandeel in het verloop van de gebeurtenissen. Hierdoor wordt "wie schuldig is" irrelevant. In een koppel- of ouder conflict kan een partner / ouder niet geen-aandeel hebben, of geen schuld hebben.
2. Als mensen communiceren met mekaar, wisselen ze informatie uit (inhoudsniveau) en gelijktijdig zeggen ze (zonder woorden) iets over zichzelf en de ander (relationeel niveau) en dit altijd in een bepaalde context.
3. Elke mening is een (mogelijke) ordening van informatie. Elke waarheid is dus willekeurig. "Wie gelijk heeft, is irrelevant".
4. Dit axioma sluit nauw aan bij axioma 2. Mensen communiceren én met woorden én via lichaamstaal (en doe-taal). Wat we zeggen (de inhoud) krijgt een relationele betekenis door hoe we het zeggen (de lichaamstaal).

5. Communicatie verloopt symmetrisch of complementair: mensen stellen zich one-up of one-down op.

De ouderschapstrajectbegeleider helpt om ieders inzet zichtbaar te maken. Hij gaat op zoek met de ouders (hetzij samen en of apart) naar nieuwe invalshoeken en naar nieuwe omgangsvormen die “goed genoeg” zijn om het ouderschap constructief in te vullen.

3.4 Bemiddelings- en onderhandelings technieken

William Ury legt de focus op het onderhandelen op basis van bezorgdheden en betrachtingen gebaseerd op de interest-based onderhandelingsmethode. Het kader, het protocol die we voor deze module uitschrijven, zal voornamelijk geënt zijn op deze methode. Een belangrijk uitgangspunt is dat er actief wordt gezocht naar de gemeenschappelijke en de complementaire belangen en dat de bezorgdheden eveneens op tafel komen te liggen. Vanuit dit gegeven zal het vervolgens de uitdaging zijn om creatieve oplossingen te vinden waar alle partijen (ouders, kinderen...) tevreden mee zijn. Zoals reeds aangehaald is het van groot belang dat ouders, “ouders blijven” en dit in functie van het welzijn en de ontwikkeling van de kinderen. Deze ouderschapstrajecten leggen via de onderhandelings- en bemiddelingstechnieken het accent op het ouderschap uitoefenen en indien gewenst uiteraard op een vorm van reorganisatie van dit ouderschap om deze in de nieuwe omstandigheden vorm te kunnen geven. Het is van uitermate groot belang om elkaars ouderschap te erkennen. Om deze onderhandelings technieken tot zijn recht te laten komen moet je als ouders de wil hebben om in dien het haalbaar is om dit traject samen te doen:

1. Te luisteren naar elkaar
2. Met elkaar rekening te houden
3. Te praten met elkaar

Het kan ook dat de conflicten tussen beide ouders zodanig hevig en stevig zijn, dat er sprake is van een soort haat t.a.v. elkaar. Ouders zijn hoegenaamd niet meer in staat om samen te werken. Dan spreken we over “parallel ouderschap”. Dit betekent dat beide huishoudens geheel los van elkaar, en met heel weinig communicatie of betrokkenheid tussen de ouders los van elkaar bestaan. Er staat als ware een muur tussen beide ouders. Ook dit kan een manier van samenwerken zijn. Je kan het zien als een “solo” ouderschap waarbij de communicatie tussen de ouders nihil is. Iedere ouder neemt zijn / haar verantwoordelijkheid en er zijn geen bemoeienissen met de andere ouder. Voor deze ouders kan het een oplossing en of mogelijkheid zijn om een strikt en gedetailleerd ouderschapsplan uit te schrijven. Er kan ook een persoon al dan niet vanuit het netwerk van de ouders aangeduid worden om dringende en belangrijke informatie m.b.t. de kinderen aan door te geven. Hij of zij speelt de informatie vervolgens door aan de ouders. Om dit ouderschapstraject tot zijn recht te laten komen moeten de ouders de bereidheid hebben om na te denken over de invulling van het solo-ouderschap.

4 De basisattitude van de ouderschapstrajectbegeleider

Ouders die in een complexe ouderschapsrelatie verwickeld zijn hebben vaak het gevoel zich op een mijnenveld te begeven. Het lukt de ouders niet om afspraken te maken m.b.t. de kinderen, de manier van opvoeden. Kortom het conflict is te groot waardoor de communicatie dreigt vast te lopen of reeds is vast gelopen. Oude koeien worden te pas en te onpas naar boven gehaald en staan bijgevolg het vooruitkijken duidelijk in de weg.

Als professional is het een serieuze opgave om niet meegezogen te worden in het conflict. Daarom vinden we het dan ook van essentieel belang dat de ouderschapstrajectbegeleider ten allen tijde een “progressieve basisattitude” vooropstelt.

Wat is nu juist progressiegericht werken? Deze term werd door Coert Visser en Gwenda Schlundt Bodien geïntroduceerd en is gebaseerd op het oplossingsgericht werken.

- De ouderschapstrajectbegeleider benadrukt het kijken naar de gewenste situatie. We focussen niet op het negatieve omdat we ervan uit gaan dat wanneer we focussen op problemen de kans veel sneller bestaat tijdens de gesprekken in een negatieve spiraal terecht te komen die energie kost. Deze insteek benadrukt het falen en mislukken van personen. Het zoeken naar oorzaken draait vaak uit op het aanwijzen van een zogenaamde “schuldige”. In complexe situaties tussen ouders zou deze insteek “olie op het vuur” zijn.

Een belangrijk uitgangspunt van Schlundt Bodien is het volgende:

“Mensen hoeven het niet eens te zijn over wat er is mis is gegaan in het verleden, om het eens te zijn over wat ze willen bereiken in de toekomst”

- De ouderschapstrajectbegeleider stelt die soort vragen die ertoe leiden dat personen vertellen wat ze in de plaats van het conflict willen en hoe een betere toekomst tussen hen eruit ziet in functie van de kinderen.
- Een ouderschapstrajectbegeleider is vriendelijk en bovendien toegankelijk. Hij toont een uitnodigende houding gericht op samenwerking. Hij daagt de ouders uit om constructief bij te dragen en je helpt de ouders doelen te formuleren om vervolgens tot verandering te komen. Je toont belangstelling.
- Een ouderschapstrajectbegeleider als evenwichtsbeheerder. Hiermee bedoelen we dat elke cliënt die actief deel uitmaakt van het ouderschapstraject evenveel invloed moet hebben op het verloop. De ouderschapstrajectbegeleider waakt erover dat zijn positie neutraal blijft, dat hij voor beiden even goed werkt en dat eventuele “machtsonevenwichten” tijdens de gesprekken gedetecteerd en bespreekbaar worden.
- Een ouderschapstrajectbegeleider is in staat om een samenwerking te installeren tussen de partijen. De ouderschapstrajectbegeleider waakt erover dat informatie input niet conflict-verhogend werkt. De vraag “Hoe gaan deze ouders relationeel om met deze informatie?” is complexer dan de vraag “Welke informatie ontbreken we nog?”
- Een ouderschapstrajectbegeleider gebruikt activerende taal zoals “Wat ga jij doen als het probleem is opgelost?” Dergelijke vraagstelling leidt tot verandering en beweging dus tot verbetering.
- Een ouderschapstrajectbegeleider werkt doelgericht en is gericht op de toekomst. Je hebt veel aandacht in het omschrijven van de gewenste situatie in de toekomst.
- Een ouderschapstrajectbegeleider neemt een houding aan van “niet-weten”. Dit helpt om niet te oordelen en ook om je volledige aandacht te richten op de doelen en de oplossingen die van de ouders komen. Je stelt belangstellende vragen tot je de situatie voor je ziet.
- Een ouderschapstrajectbegeleider werkt stap voor stap richting de gewenste situatie.

Conclusie: Een ouderschapstrajectbegeleider heeft vertrouwen in de mogelijkheden van ouders. Samen of apart. Een ouderschapstrajectbegeleider levert maatwerk. Het besef dat zij door de situatie op dit moment, omwille van de aanhoudende en slepende spanningen en het conflict, nu niet zelfstandig tot een oplossing kunnen komen betekent niet dat zij niet competent zijn om hun eigen oplossingen te bedenken. Het gaat erom dat de ouderschapstrajectbegeleider het proces begeleidt waarbij vanuit een houding van “niet weten” vragen worden gesteld. De ouderschapstrajectbegeleider staat stil bij wat al wel gewerkt heeft. Hij activeert de ouders om de situatie aan te pakken door te focussen op kleine stappen zodat er succeservaringen kunnen geoogst worden.

5 Het ouderschapstraject kent een duidelijk gefaseerd begeleidingsverloop.

Deze ondersteunende module heeft een gefaseerd begeleidingsverloop waarbij start- en eindpunt duidelijk is. We spreken over maximum 12 gesprekken. Een minimum stellen we niet voorop. De duur van het gesprek varieert. De gesprekken gaan door op het kantoor van de ouderschapstrajectbegeleider of een andere neutrale plaats. Deze gesprekken kunnen doorgaan met de ouders apart, met de ouders samen, met de kinderen apart, met de ouders en de kinderen samen. Afhankelijk van wat er nodig is. Inhoudelijke verslaggeving maakt de ouderschapstrajectbegeleider niet op tenzij op vraag van de ouders. Ook dan zal de verslaggeving zich beperken tot de afspraken die gemaakt werden tijdens het ouderschapstraject. Beide ouders dienen dan akkoord te gaan. Alles wat binnen dit traject wordt besproken is strikt vertrouwelijk. Dit wil zeggen dat de ouders de verkregen informatie tijdens het ouderschapstraject niet mogen gebruiken voor gerechtelijke doeleinden. De vertrouwelijkheid heeft als doel dat ouders op een heel transparante manier informatie en bezorgdheden/bekommernissen op tafel kunnen leggen. Bezorgdheden tav elkaar kunnen uit spreken is belangrijk zodat er in een later stadium van het proces mogelijkheden/oplossingen tegenover gesteld kunnen worden. In het geval dat er sprake is van solo- ouderschap dan zal de ouderschapstrajectbegeleider desgewenst een gedetailleerd ouderschapsplan opmaken voor de ouders. In dit geval zullen beide ouders een individueel traject aangeboden krijgen bij voorkeur elke ouder met een eigen ouderschapstrajectbegeleider. We willen nl voorkomen dat de ouders de illusie in stand houden dat de ouderschapstrajectbegeleider als de boodschapper tussen de ouders (twee gezinssystemen) fungeert. We zijn wel van mening dat een ouderschapstraject bij één ouder al voldoende is. Als één iemand stopt met de strijd is er geen strijd meer.

Bij solo-ouderschap is er geen gezamenlijk ouderschap meer. De ouderschapstrajectbegeleider richt de ouder op de relatie met zijn/haar kind. We leren de ouder dat men het kind niet mag bevragen over wat er in de relatie in het andere huis gebeurt. Dit kan als effect hebben op het kind dat het zich moet verantwoorden of misschien de andere ouder moet verdedigen. Wanneer je als ouderschapstrajectbegeleider beslist om een gesprek te hebben met het kind laat het kind dan zelf de regie hebben in wat hij of zij vertelt.

Je bespreekt met de ouder dat hij zijn eigen regels en opvoedingsstijl ontwikkelt, en de andere opvoedsituatie met rust laat. Als je uit elkaar bent mag er een verschil ontstaan. Je hebt als ouder geen invloed op de andere opvoedsituatie en kunt deze niet controleren. Kinderen kunnen prima omgaan met de opvoedverschillen in de verschillende huizen. Kinderen krijgen last van deze verschillen als ouders daar strijd van maken. Kinderen hebben last van zware conflicten en niet zozeer van verschillen.

Het kind gaat van het ene huis naar het andere huis. Wat in jouw huis gebeurt, blijft in jouw huis. Problemen die de kinderen opdoen in de verschillende opvoedsituaties worden opgelost bij die ouder waar het probleem zich voordoet. Je kunt het kind wel helpen om het probleem met de andere ouder op te lossen. Hierdoor versterkt je het kind waardoor hij vaardigheden ontwikkelt.

De ouderschapstrajectbegeleider kan uiteraard ondersteunend te werk gaan om het solo ouderschap uit te voeren en mee duidelijkheid te geven over de zorgregeling. Helpend om het parallel ouderschap uit te voeren is dat er duidelijkheid is over de zorgregeling. De ouderschapstrajectbegeleider kan een gedetailleerd ouderschapsplan neerschrijven.

5.1 De intakefase (ouderschapstraject protocol)

Voorbeeldformulering

“Vanuit de aanmelder/consulent/contextbegeleider heb ik begrepen dat het conflict dat tussen jullie in staat nu 3 jaar duurt en dat er reeds diverse gesprekken zijn geweest met als doel om overeen te komen. Klopt dat? Verder valt mij op dat jullie beiden benoemen dat jullie het beste willen voor de kinderen maar dat het conflict momenteel zo groot en lastig is dat het niet meer lukt om er samen uit te komen. Jullie worden op de 1 of andere manier steeds weer terug naar het conflict getrokken. Graag wil ik met jullie werken aan een situatie die voor iedereen acceptabel is. Is dat ook wat jullie willen?”

5.1.1 Toelichting van het aanbod: tips

- Als ouderschapstrajectbegeleider moeten we goed beseffen dat mensen reeds een voorafgaand traject hebben afgelegd vaak met negatieve ervaringen wanneer ze bij hem terecht komen. Dit kan resulteren in een vrij complexe en geladen situatie. Niet enkel omwille van de vele emoties maar ook vanwege de vele beslissingen die er in het verleden werden genomen, uitspraken die gedaan zijn, pogingen die zijn ondernomen om het conflict zelf op te lossen enz.
- We bespreken ten gronde de verschillende oplossingswegen met de ouders/opvoedingsverantwoordelijken met als doel ‘het welzijn en ontwikkeling van de kinderen’. De ouders moeten vanuit hun perspectief een weloverwogen keuze kunnen maken over het al dan niet instappen in het ouderschapstraject- aanbod. Er zijn nl ook andere wegen die de ouders/opvoedingsverantwoordelijken kunnen kiezen. Het kiezen voor dit traject / dit kader vraagt zoals hierboven omschreven een bepaalde insteek en filosofie.
- Als ouderschapstrajectbegeleider hou je ook rekening met de constante beïnvloeding vanuit de omgeving.
- Het ouderschapstraject is een parallel aanbod bij lopende contextbegeleidingen. Zo kan de focus van de begeleiding blijven liggen op andere thema’s en in het ouderschapstraject kan gewerkt worden rond het hanteerbaar maken van de conflicten tussen de ouders.
- Het ouderschapstraject beperkt zich in de tijd. Er is een aanbod van maximum 12 gesprekken gespreid over een periode van 6 maanden. Een minimum periode of aantal gesprekken stellen we niet voorop.
- De ouderschapstrajectbegeleider gaat samen met de ouders/opvoedingsfiguren bekijken hoe het conflict tussen hen kan verminderen zodat de zorg voor de kinderen op een goed (genoegen) manier kan opgenomen worden en zodat de contextbegeleiding kan verder lopen (goed genoeg ouderschap en veilig ontwikkelingsklimaat voor de kinderen). De ouderschapstrajectbegeleider spreekt over de “rol” als ouders. We staan stil bij wat de ouders kunnen doen om deze rol (terug) op te nemen.

- De ouderschapstrajectbegeleider gaat NIET in sterke mate in op individuele verhalen. We weten dat er nl verschillende verhalen en waarheden bestaan. Hij weet dat het dieper ingaan op deze verhalen en waarheden de personen niet verder helpt. Het kan hoogtes tijdelijk even opluchten om je verhaal kwijt te kunnen. Doorgaans zal het niet leiden tot veranderingen en kan bovendien het conflict versterken.
- De ouderschapstrajectbegeleider maakt duidelijk aan de ouders/opvoedingsfiguren dat de tijd en energie die we hebben zo constructief mogelijk willen gebruiken zodat ze na het gesprek terug verder kunnen.
- De ouderschapstrajectbegeleider overloopt het ouderschapstrajectprotocol en geeft het mee aan de ouders/opvoedingsfiguren zodat ze dit nog eens rustig kunnen doornemen.
- De gesprekken tijdens het ouderschapstraject kunnen gezamenlijk (met ouders/ en met de kinderen of anderen) en kan ook individueel. Dit leggen we niet vast van bij het begin omdat we weten dat dit doorheen het traject kan veranderen. Ook het netwerk kan betrokken worden omdat het netwerk ondersteunend en beschermend kan zijn voor de ouders en voor de kinderen. Soms houden netwerken ook bepaalde patronen in stand. Ook dit kan een reden zijn om netwerkfiguren te betrekken.
- De gesprekken zijn “vertrouwelijk”. Er wordt geen inhoudelijke informatie doorgeven aan de aanmelder of aan de contextbegeleider. Tenzij in overleg en op uitdrukkelijke vraag van de ouders. Ouders dienen beiden akkoord te gaan. Iedere stap die gezet wordt tijdens het ouderschapstraject zal altijd met de ouders besproken worden. Transparantie van de ouderschapstrajectbegeleider t.a.v. de ouders is heel belangrijk.
- De ouderschapstrajectbegeleider doet al een eerste toetsing rond het al dan niet betrekken van de kinderen. Zijn de kinderen op de hoogte dat de ouders/opvoedingsverantwoordelijken in het ouderschapstraject stappen of wat denken de ouders waar de kinderen zouden willen dat hun ouders het over hebben? Wanneer kinderen weten dat ouders een ouderschapstraject volgen kan dit een geruiststellend effect hebben op de kinderen. De ouderschapstrajectbegeleider is hier aandachtig voor.

Let wel!!! Het al dan niet betrekken van de kinderen tijdens een ouderschapstraject moet door de ouderschapstrajectbegeleider heel bewust en doordacht gebeuren. Kinderen mogen onder geen enkel beding in een moeilijk parket gebracht worden. We weten dat kinderen van nature heel loyaal zijn t.a.v. de ouders. Het kan vanuit deze insteek dan ook belangrijk zijn om aan de ouders gepaste vragen te stellen wanneer het gaat over het al dan niet actief betrekken van de kinderen.

- De ouderschapstrajectbegeleider daagt de ouders als het ware uit om in de schoenen van de kinderen te staan. Op deze manier denken de ouders na over de “positie” van de kinderen.

5.1.2 Afstemming vraag – aanbod

- Komt het aanbod overeen met de verwachtingen van de ouders/opvoedingsfiguren?
- Data afspreken voor volgende bijeenkomsten.
- Als afspraken niet kunnen doorgaan, tijdig verwittigen. We maken dit best concreet door bv: ten laatste afzeggen op

5.2 Stappen

5.2.1 Stap 1: Zicht verwerven op de punten van onderhandeling

De ouderschapstrajectbegeleider krijgt een duidelijk zicht op de punten waarover er moet gepraat worden inzake “de kinderen” enerzijds en anderzijds welke informatie is er nodig om met elkaar in gesprek te gaan. Tijdens dit gesprek maakt hij duidelijk dat er NIET gediscussieerd en onderhandeld wordt over mogelijke oplossingen. Er worden geen beslissingen genomen. Alles blijft bespreekbaar tot volgende gesprekken. De ouderschapstrajectbegeleider krijgt zicht op de spanningen die leven tussen de ouders/ opvoedingsfiguren en ordent de meningsverschillen. Hij gaat na of er nog andere inhoud zijn waarover er moet gepraat worden. De ouderschapstrajectbegeleider is “strategisch empathisch”. We nemen als het ware een foto van de situatie. De ouderschapstrajectbegeleider verzamelt in het bijzijn van de ouder(s) de informatie op papier om dit als werkdocument te gebruiken enerzijds en anderzijds om in het verdere verloop van het ouderschapstraject hierop terug te vallen in geval van discussie over de informatie.

5.2.2 Stap 2: Bespreken van de zorgen en de bekommernissen

De ouderschapstrajectbegeleider bespreekt welke bekommernissen en zorgen er spelen m.b.t. de kinderen. Welke punten m.b.t. de kinderen moeten er op tafel gelegd worden om vervolgens te komen tot mogelijkheden en/of oplossingen. De gesprekken hebben als doel het herstellen, verbeteren en bestendigen van de communicatie tussen hen en over hun kind(eren). De ouderschapstrajectbegeleider zet volgende technieken in:

- De ouderschapstrajectbegeleider maakt gebruik van motiverende en oplossingsgerichte gesprekstechnieken.
- De ouderschapstrajectbegeleider is er aandachtig voor dat de ouders “eigen” verantwoordelijkheid opnemen.
- De ouderschapstrajectbegeleider reageert met empathie, doch op een strategische manier. De ouderschapstrajectbegeleider vermijdt discussies en stimuleert de ouders tot gesprek.
- De ouderschapstrajectbegeleider verdeelt beurten tijdens het gesprek waardoor er sprake is van evenwicht tijdens het gesprek.
- De ouderschapstrajectbegeleider biedt psycho-educatie op het gebied van loyaliteit, effecten van ouderconflicten op ontwikkeling van het kind.
- De ouderschapstrajectbegeleider reflecteert op verschillende niveaus. Reflecties stellen ouders in de gelegenheid aanvullende informatie te verstrekken en ook verkeerd begrepen informatie recht te zetten, het belang van de boodschap of de onderliggende gedachte te onderstrepen en om inzicht te verkrijgen in waar het werkelijk om gaat. Hij vat de boodschappen van ouders geparafraseerd neutraal samen en checkt of die samenvattingen kloppend zijn. Daarbij wordt erkenning gegeven voor bijkomende emoties.
- De ouderschapstrajectbegeleider heretiketteert gevoelens, gedachten, uitspraken waardoor deze mogelijks een andere betekenis krijgen: vb “zou het kunnen dat vader zijn kinderen heel graag ziet en er wil zijn voor zijn kinderen?”
- De ouderschapstrajectbegeleider maakt gebruik van visualiserende technieken waarmee wat gezegd wordt door de ouders of hemzelf bekrachtigd wordt.
- Thema's zoals dagelijkse zorg, lichamelijke verzorging, dagritme,, thuiskomtijden, bedtijd, zakgeld, schoolinformatie, oudercontacten, huiswerk, medische zaken, dagelijkse beslissingen, op welke wijze gaan we als ouders respectvol om met elkaar kunnen opgenomen worden. De ouderschapstrajectbegeleider stuurt het gesprek zodanig dat al deze thema's op tafel komen te liggen. De ouders beslissen zelf of ze iets rond deze thema's wensen te doen.

5.2.3 Stap 3: Mogelijkheden en oplossingen exploreren

We kunnen overgaan tot deze stap wanneer er aan volgende voorwaarde is voldaan:

- De ouders hebben/ tonen nog steeds een engagement t.a.v. elkaar
- De relevante informatie en de bijhorende bekommernissen en zorgen liggen op tafel en helpen ons om dichter bij de mogelijkheden en oplossingswegen te komen
- De ouders zijn in staat om eventuele onverzoenbare standpunten/ meningsverschillen los te laten.
- Er is een voldoende brede basis gelegd om voor beiden bevredigende oplossingen te vinden op basis van de bekommernissen en in functie van de kinderen.

De ouderschapstrajectbegeleider organiseert tijdens deze stap een brainstorm samen met de ouders. Desgewenst en op vraag van de ouders kunnen hier uiteraard andere betrokkenen op aanwezig zijn. Met deze brainstormtechniek beogen we het bedenken van mogelijkheden. Ideeën worden bedacht zonder ook maar te overwegen of ze goed of slecht, acceptabel of niet acceptabel, uitvoerbaar of niet uitvoerbaar zijn. We stappen weg van de “oordelen” want deze belemmeren ons in het creatief zoeken naar nieuwe ideeën m.b.t. hoe “de ouders met elkaar omgaan en met welk effect op de kinderen”. De ouderschapstrajectbegeleider stimuleert het verwoorden van “wilde” ideeën. Een onmogelijk idee kan een aanzet zijn tot het bedenken van een misschien wel haalbaar idee. De ouderschapstrajectbegeleider neemt in eerste instantie niet deel aan deze brainstorm. De ouderschapstrajectbegeleider moedigt de aanwezigen aan om nieuwe oplossingen, voorstellen en ideeën te bedenken. De ouderschapstrajectbegeleider zegt het volgende: “in vorige gesprekken hebben jullie zicht gekregen op jullie bekommernissen. Ik stel voor dat we nu naar oplossingen zoeken die misschien kunnen tegemoetkomen aan die verwoorde bekommernissen. Verwoord spontaan die oplossingen waarvan jullie denken dat deze voor jezelf of jullie acceptabel zijn. Denk hier niet teveel over na. Er mogen onmogelijke voorstellen tussen zitten. Nadien maken we tijd om elk voorstel kritisch te bespreken. De bedoeling is dat we nu een lijst maken van verscheiden mogelijke of zelfs onmogelijke oplossingen”. De ouderschapstrajectbegeleider stelt hen voor om elk om de beurt een idee te geven, een voorstel te doen. De ouderschapstrajectbegeleider noteert alle ideeën.

Vb: "Ik stel voor thuis te zijn op maandag- en woensdagavond. De andere avond is de andere ouder aanwezig" of "mama neemt de dagdagelijkse beslissingen over de kinderen, papa moet zich verder niet en uit dan ook geen kritiek" of "beide ouders betalen de helft van de facturen" of "beide ouders engageren zich altnernend om naar het oudercontact te gaan" enz....

De ouderschapstrajectbegeleider verworpt geen enkel idee en of voorstel. De beoordelingen van de ideeën komen pas in stap 4 aan bod.

Aangezien de ouderschapstrajectbegeleider een inhoudelijke deskundige is kan de vraag gesteld worden of er interesse is of de ouderschapstrajectbegeleider de lijst eventueel verder aanvult met mogelijkheden en of alternatieven. De ouderschapstrajectbegeleider kan op deze manier een bijdrage leveren tot de ontwikkeling van creatieve mogelijkheden i.f.v. de kinderen. De ouderschapstrajectbegeleider helpt de ouders te laten inzien dat er veel mogelijkheden zijn om op andere wijze met elkaar om te gaan met als effect meer zuurstof t.a.v. de kinderen. In het geval dat de ouderschapstrajectbegeleider de lijst met ideeën verder aanvult is de manier "waarop" de ouderschapstrajectbegeleider de ideeën brengt heel belangrijk. De ouderschapstrajectbegeleider geeft geen advies. De ouderschapstrajectbegeleider mag dan ook het idee niet naar voren schuiven als een goed idee. Het gevaar kan er inzitten dat de ouders de idee van de ouderschapstrajectbegeleider zullen beschouwen als waardevoller dan hun eigen voorstellen. Om dit risico te vermijden is het dan ook belangrijk dat de ouderschapstrajectbegeleider minstens drie uiteenlopende voorstellen doet.

5.2.4 Stap 4: Oplossingswegen aan de bekommernissen linken

Het is de taak en de verantwoordelijkheid van de ouderschapstrajectbegeleider dat in het toetsen van de oplossingen er uitdrukkelijk wordt stilgestaan bij het effect op de kinderen. We gaan er vanuit dat de oplossingen tegemoet komen aan de betrachten en of de behoeften van de kinderen. De ouderschapstrajectbegeleider waakt erover dat de evaluatie van de verschillende oplossingswegen gebeurt vanuit hun rol als ouders. De tussenkomsten van de ouderschapstrajectbegeleider moeten een verbredend effect hebben. Het doel van de ouderschapstrajectbegeleider is de ouders "breder" te laten nadenken, de taak groter te maken. De ouderschapstrajectbegeleider moet in staat zijn om het gesprek te "couperen" wanneer nodig. Indien het voor de ouders moeilijk blijkt om vanuit het perspectief van de kinderen te kijken neemt de ouderschapstrajectbegeleider hier extra tijd voor om de ouders hierbij te helpen. Het is de bedoeling dat de ouders tot afspraken komen die ook op termijn duurzaam zijn.

De ouderschapstrajectbegeleider zal vervolgens de lijst van verschillende oplossingen (stap 3) wikken en wegen rekening houdend aan wat de oplossing moet voldoen zijnde:

- De ouders hebben meer zuurstof om hun "ouderrol" op te nemen
- De kinderen krijgen de zorg en de ontwikkelingskansen waar ze recht op hebben.
- De ouders kunnen beter en of anders omgaan met de hoogoplopende conflicten. De kinderen hebben hier geen last meer van .
- Het zijn oplossingen die voldoen aan de bekommernissen en de zorgen die de ouders hebben voorgesteld in stap 2.

De voor- en de nadelen van elke mogelijke oplossing wordt verkend. Tevens is het heel belangrijk dat beide ouders akkoord gaan met de mogelijke oplossingen en moeten voor beide ouders acceptabel zijn. Zoniet, kan dit op korte termijn opnieuw stof zijn voor hoogoplopende conflicten.

5.2.5 Stap 5: Een akkoord bereiken over de oplossingen.

De ouders kiezen er zelf voor of de door hen voorgestelde oplossingen die voor de kinderen en voor hen constructief moeten werken , al dan niet in een samenhangend plan (ouderschapsplan) worden opgenomen. Indien hiervoor gekozen wordt zal de ouderschapstrajectbegeleider de oplossingen formuleren in een duidelijke taal, bij voorkeur, de taal hanteren van hen. Ouders krijgen op deze manier zicht op het eindresultaat. Zeker wanneer het ouderschapstraject veel tijd heeft gekost en de ouders moe zijn van de gesprekken kan een neergeschreven plan een aanmoedigend effect hebben. De ouders zien op deze manier een concreet resultaat van hun inzet. Beide ouders ondertekenen het ouderschapsplan. De ouderschapstrajectbegeleider ondertekend het plan niet. Hier willen we nogmaals benadrukken dat het over "hun" plan gaat. Een plan waar zij beiden achter staan. De inhoud van de gesprekken geven we niet weer in het plan.

5.2.6 Stap 6: Follow-up.

Vervolgens zal de ouderschapstrajectbegeleider nog met de ouders bespreken op welke manier ze de vooropgestelde oplossingen vorm en inhoud zullen geven. Uiteraard in geval van conflictsituatie en meningsverschillen is het raadzaam om de gemaakte afspraken te volgen.

Eénmaal het ouderschapstraject officieel is afgerond engageert de ouderschapstrajectbegeleider zich om de ouders gedurende een periode van 3 maanden desgewenst op vraag van 1 van de ouders te ondersteunen. Een maximum van 3 gesprekken kunnen er dan doorgaan.

6 **Besluit.**

In deze tekst besteden we beperkt aandacht aan het solo-parallel ouderschap. Niettemin kan dit stappenplan evengoed ingezet worden bij deze groep van ouders die zich t.a.v. elkaar verhouden in een hoog conflictueuze relatie. Deze groep van ouders zijn effectief niet meer in staat om samen door één deur te gaan. De bejegening zit vrij gelijk met die groep die wel nog samen rond de tafel kunnen zitten.

De ondersteunende module ouderschapstrajectbemiddeling stelt de communicatie tussen ouders en/of opvoedingsfiguren centraal. Via een methodische benadering beogen we en ondersteunend te zijn t.a.v. de startende of lopende contextbegeleidingen. Toch mogen we stellen dat het ouderschapstraject los van de contextbegeleiding staat en tegelijk complementair. Dezelfde theoretische kaders worden in beide toepassingen gehanteerd.

Het maken van dit werkstuk gaf mij meer zicht op de mogelijkheden die er zijn om aan de slag te gaan met ouders die zich in een strijd bevinden t.a.v. elkaar. Ouders die desondanks de storm waar ze zich in bevinden hun uiterste best doen om rechtop te blijven. Het uitgangspunt en mijn persoonlijke drive is dat ik ervan overtuigd ben dat ouders het beste voor hebben met hun kinderen.

De partnerrelatie kan ten einde zijn, de ouderschapsrelatie echter loopt door. Het doel is via deze module tot werkbare afspraken te komen i.f.v. het welzijn van de kinderen.

Tot slot

“Denk als een wijs man, maar communiceer in de taal van gewone mensen.”

William Butler Yeats (1865 – 1939)

Gebruikte bronnen

De Meyer F. m.m.v. Gayse B., Bemiddeling in familiezaken, burgerlijke en handelszaken, sociale zaken, Roularta Books, 2008

Fisher R., Ury W., Parron B; Excellent onderhandelen “Een praktische gids voor het best mogelijke resultaat in elke onderhandeling”, Business Contact, 2007

Keuning D., Algemene systeemtheorie, systeembenadering en organisatietheorie, Stenfert Kroese, Leiden, 1973.

Maes V. en Cornelis C., Blijven staan ondanks de storm. Handvatten voor ouders in een hoogconflictscheiding, Garant Uitgevers, 2018

Moors A., Bemiddelingsgericht werken in de Jeugdzorg, Politeia, 2018

Schaubroeck K., Gelukkig gescheiden “ emotionele en juridische wegwijzer, Manteau, 2018

Geraadpleegde websites

<https://www.nji.nl/nl/wegwijzer-kind-en-scheiding/Ondersteuning-bij-conflictscheidingen>

<https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies/313351-Ouderschap-blijft>

<https://oplossingsgerichtcentrum.be>

<https://www.ouderschapblijft.nl>